

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Külliyyə İnformasiya Vəsiyyətinin İnkıfəfənə
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

Layihənin iştirakçıları:
“İctimai və dövlət maraqları”

Onun ilk şeiri mətbuatda dərc olunanda cəmi 14 yaşı var idi. "Mənim doğma çayım-mənim Kür çayım" adlanan bu şeirdə bir yeniyetmənin Vətən sevgisi, duyğuları elə zərif və səmimi ifadə olunub ki... Orta məktəbdə oxuduğu illərdə sinif yoldaşlarından məhz istedadı ilə fərqlənirdi. Bayram günlərində, eləcə də digər tədbirlərdə həmişə öz şeirlərini söyləyərdi.

Orta məktəbi doğma Qazaxda bitirdikdən sonra indiki Bakı Dövlət Universitetində təhsil aldı. Ədəbi-ictimai mühitdə tanınan, istedadlı bir şair kimi diqqəti cəlb edən Davud Nəsibin artıq 18 yaş var idi. Onunla bir neçə il eyni ünvandır - "Azərbaycan" nəşriyyatının 9-cu mərtəbəsində ayrı-ayrı redaksiyalarda çalışdıq. O, "Ədəbiyyat və incəsənət", mən də "Azərbaycan müəllimi" qəzetlərində. İst-

Vətən məhəbbətli, Vətən ünvanlı,
Bir үrək döyüñür köksümün altda.
İnanma yanılam, yolumu azam,
Lazımsa Günsəm, mən doğan Ayam,
Məni kökləsələr elə bir sazam,
Bir Vətən eşqiyələ çalınasıyam.

Davud Nəsibin 40 illik yaradıcılığının 30 il sovet dövründə təsadüf edib. Bu gün onun külliyatını nəzərdən keçirəndə redakteyə gələn, sovetlər vəsf edən bir sözlə belə rast gəlməzən, öksinə cəsareti ne heyran qalırsan:

Bir ucu Xəzərdir, bir ucu Xram
Təbrizsiz kim gülər, sevinər haram,
Cərrah istəyirəm, kəsilsin yaram,
Kədəri dənizdir Azərbaycanın.

Araşdırımlar təsdiqleyir ki, şairlər adətən vətənlər, torpaqla bərabər, ana mövzusuna da müntəzəm müraciət ediblər. Doğrudur, ata haqqında da yazanlar çox olub, amma Cəfər Cabbarlıdan üzü bəri ana haqqında yazılan əsərlər üstünlük teşkil edib. Bu da tebiidi, peygəmbərimiz də xatırladıb "Cənnət anaların ayağı altındadır". Elə Vətənimizi də ana vətən kimi ezişləmeyimiz bu məhəbbətin ifadəsidir. Maraqlıdır ki, Davud Nəsib yaradıcılığında Ata mövzusu xüsusi yer tutub. Atasının üzünü görmədən itirməsinə baxmayaraq, Davud Nəsibin nəinki yadaşında, xəyalında, eləcə də yaradıcılığında əbədi yaşayış nüfuzlu, mötəber bir

Davud Nəsibin qəribə ifadələri var ki, mütləq səni düşüncələr aleminə çeker. Məsələn, "Qəlbimdə düzərlərin, dağların etri" var; "Torpaq sinəsində gəzənlərin yox, onu ürəyində gəzdirənindir" (Yadıma özü işgalda, xəyalı qəlbimizde olan yurd yerlərimiz düşdü - F.X.); "Payız ağacların qulaqlarında qızıl sırtqa kimi asar payızı"; O qəder arxaca o danişdi ki, axırdı hamidən arxada qaldı; "Yaltağa yer göstər, yuxarı çıxart, fərqi yox, əyilən əyilməlidir" ve s.

Davud Nəsib həm də istedadlı nasır idi. Onun Alban hökmərdə Cavanşirle bağlı qələmə aldığı "Cavanşir" (Bakı-2000) və "Cavanşırsız məməkət" (Bakı-2002) adlı romanları ədəbi ictimaiet tərafından maraqla qarşılıdı. Yadımdadı ki, birinci roman haqqında mənim də mətbuatda məqələm dərc olunmuşdu. Ermənilərin torpaq iddiaları, başımıza gelen facieler müəllifi bu əsəri yazmağa, tarixi keçmişimizə güzgü tutmağa vadar etmişdi. Tarixçilər də döne-döne təsdiq etdilər ki, bu roman bədii əsər olsa da Cavanşir obrazı ilə tarixi sənədlərdəki Cavanşir bir-birini tamamlayırdı. Rehmetlik akademik Budaq Budaqov yazdı: "705-ci ilde... ölkə ərəb xisletinə Alban kilsəsi isə erməni kilsəsinə tabe edilmişdi. Alban xalqının fəciəsi de o vaxtdan başlamışdı. Alban xalqı parçalandı... Şair-yazıcı Davud Nəsibin əqidə və inamı bu torpaq və onun bölünməzliyi ilə bağlı olduğu üçün,

Mənzil uzaq, yol uzun

tər-istəməz hər gün rastlaşır, salamlışır, bir-birimizin ovqatı ilə maraqlanardıq. Mənim həmin qəzətdə ilk şeirlərimi də məhz bu xeyirxah insan bəyənib dərc etmişdi.

O, ailənin sonbəsiyi, daha doğrusu yedinci övladı idi. Anası İnsan xanım savadlı, duyğulu həssas bir qadın olub. Davud atası Məcidin heç üzünü də görəməyib. Ana bətnində ikən atası II Dünya müharibəsinə yollanıb, sonradan "qara kağız" gelib. Beləliklə də ailənin bütün qayğıları İnsan xanımın zərif ciyinlərinə düşüb. Heyatın ağır sinaqlarından şərəflə, namusla qalib çıxan bu mərd və dəyanətli qadın ömrün dolaylarında tek qanadla 7 balasının hamisini oxudub, ev-eşik, ocaq sahibi edə bilib.

Davud Nəsibin yaradıcılığı çox şaxəlidir. Təbii ki, birinci növbədə o, şairdir, amma tərcüməçi kimi də mükəmməl fəaliyyət göstərib. Ömrünün son illərində isə bir-birinin arasında oxuculara təqdim etdiyi tarixi romanları onun necə kamil ədib, nasır olduğunu da təsdiqlədi. Bütün bunalı onun yaradıcılıq uğurları və ədəbi fəaliyyətinin adlandırırdı. Davud Nəsib həm də ən çətin bir işin öhdəsindən öz daxili zənginliyi və qabiliyyəti ilə qalib çıxmışdı: O, əsil insan və vətəndaş idi. Bizim dəyərli alimimiz Nizami Cəfərovun qələm dostu haqqındaki bir fikri mənim də üreyimdən xəbər verdi. Davudun təvəzəkarlığını, səmimiyyətini, iddiasızlığını, necə qururlu olduğunu, vətənpərvərliyini şərh edən bu sözləri şairin manevi portretini tamamlayırdı: "...ne ilk tanışlıq-dostluq illerində, ne də sonralar Davud Nəsibdə hər hansı bir əda-iddiə görmədim. Əvvəl necə idisə, elə də qaldı...Çünki o, şair idi, anadan şair doğulmuşdu."

Onun şeirlərindəki düşündürmə qüdrəti həyatın bütün təzadalarını açıqlayır və oxucusunu kamilliyyətə çağırır:

El gözü qararı ağdan seçəndi,
Bürün şadığına, bələn yasına.
Bu yellər, bu sellər ötüb keçəndi,
Şən dayan, oynamaya yel havasına.

Davud Nəsibi çox halda təbiət şairi adlandırlırlar. Bu da səbəbsiz deyidir, onun şeirlərində təbiətin bütün gözəllikləri vəsf olunub. Qazağın Qarayaşı meşəsində başlamış Damcılının göz yaşları, başı qarlı dağların ezəmeti, Kürün, Xəzərin ləpələri, Bakının füsunkarlığı ilhamla, sevgiyle təsvir olunub. Əslində isə təbiət şeiri kimi dəyərləndirdiyimiz bu poeziya nümunələrinin mayasında Vətən eşqi, bütöv Azərbaycan həsrəti yuva salıb:

insan - Məcid kişi var. "Ata yadigarı" adlı şeirindəki səmimi bir etirafı şairin daxili əminliyindən, təskiliyindən, ataya olan sevgisindən və əbədi bağlılığından xəbər verir: "Boyun qardaşımız, sıfətin məndə, bələ, çoxları salamat geri dönəndə, ata, sən qaydırıb bize dönmüşən." Təsəllinin inama çıqırılması budur: "Ürəyin qəlibimizdə, gözlerin gözümüzdedi." "Sən tek idin, ata, bu günse bizimlə yeddiləmişsin". Bu məhəbbət o qəder dərin və əbadidir ki, həttə atadan yadigar qalan əşyalar da müqəddəs varlıq kimi ezişlənib, qorunub. Evlərində bir meşin palto olub. Atadan qalma bu paltonu övladlarından heç biri eyninə almayıb. Şair bunun sebəbinin görün necə mənalandırıb: "Çöldə sehər edəndə eve gelirik. Evdə nəzərimiz çəşir, karıçır, palto biza baxır. Elə bilirik, paltonun içindən atamız baxır." Əslində, bu məsuliyyətin, bu təriyənin mayasında ana öyüdünün yeri əvəzsizdir. Əlbətə, bu nə sadəlövhük, nə pafos, nə də romantikadi. Bu, əsil övlad sədaqəti və diqqətidir, desəm yanılmaram. Valideynləri尼 cöllərə salan, Qocalar evinə atanlar var. Bu örnək olan münasibət isə əsil övlad sədaqəti və yanaşmasıdır:

*Bu palto arxadır
Atamız təki,
Həyat yollarını bızla aşıbdır;
Üç qardaş paltonu geyinmirik ki,
Palto bizim üçün atalaşbdır.*

bir vətənpərvər kimi ərsəye getirdiyi bu iki tarixi romanda Vətənin keşiyində durur... Davud Nəsibin bir uğuru da ondadır ki, tarixi həqiqətləri o, canlı, həyati lövhələr və maraqlı obraxlarla bədiş kildə oxuculara çatdırmaqla yanaşı, həm də bütün bu tarixi prosesləri sadə və aydın roman dilində ümumileşdirib."

İkinci əsərin - "Cavanşırsız məməkət" in sonunda müəllifin "Son söz evəzi" ndəki xitabi çox təsirli və düşündürür-cüdür. Sanki gələcək tarixçilərə, tədqiqatçılara bir çağırış, bir xəbərdarlığıdır. Məndən sonra siz nə etməlisiniz: "Hələ bu son söz deyil, mənim az-çox yazdıqlarıma. Mənzil uzaq, yol uzun... İtirdiklərimizi daşlı-kəsəkli, dağlı-dərəli bu yolda lazımlı gəlsə belə, dişimizlə, dirnağımızla, sürüne-sürüne axtarıb tapmalıyı. Bu günde qədər buraxdığımız səhvleri bu gündən səbirət ifçin-ifçin düzəldib yerinə qoymalıq. "Axtaran-tapar", "Yolçu yolda gərək" deyib atalar. Bu sözlər yalnız və yalnız bu yurdub, bu xalqı canından artıq sevenləri aiddir."

Heyif ki, avtomobil qəzası zamanı həyatını itirən Davud Nəsib cəmi 60 il yaşıdı. Amma elə əsərləre imza atdı ki, həmişə onu xatırladacaq. Yarımçıq qalmış arzularına, əsərlərinə ürəkdən yanaq da əlimizdən nə gelir... Bircə onu arzulardım ki, belə istedadlı şəxsiyyətləri həmişə gələcək nəslə yaxşı tanıtmak üçün təbligatımızı mükemmel quraq. Aile-meişət mövzusunda zəif ekran əsərləri, filmlər çəkməkdən, Cavanşırələr barəsində nəsa yaradaq. Elə yazını da Davud Nəsibin misraları ilə tamamlayıram:

*Günümə, ayıma ilimə nə var,
O mənə bac verib, məndən bac alıb,
Ölündən qorxmuram, ölümə nə var,
Hələ görülməmiş işlərim qalıb.*

Kitablarının birinin sonluğundakı fikir ilə ruhuna dualar oxuyuram: "Nə yerdəyəm, nə göydə, yazılarımı oxuyun, bəyənsəniz qəlbinizdəyəm." Çok uzaqqərənlilikdə düşünülmüş arzuzu, ya bəlkə də vəsiyyətdi. Illər də təsdiqlədi ki, Davud Nəsibin əsil ünvanı məhz ürəklərdədi.

Flora XƏLİLZADƏ,
əməkdar jurnalist